

راهبردهای هسته‌ای ایران از دیدگاه مقام معظم رهبری

منصور حاتمی‌راد

کادر علمی پژوهشکده تحقیقات اسلامی

چکیده

بر اساس اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تعیین سیاست‌های کلان نظام بر عهده مقام معظم رهبری است و تمامی قوا و دستگاه‌های حکومتی، موظف به تبعیت و اجرای این سیاست‌ها می‌باشند. رهبر معظم انقلاب مستدل‌ترین و شفاف‌ترین تحلیل را پیرامون مواضع و راهبردی‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی مطرح کرده است.

این مقاله راهبردهای اصلی نظام در خصوص فناوری هسته‌ای را که در بیانات مقام معظم رهبری در برهه‌های مختلف ایراد و تبیین شده است در چهار محور مورد توجه قرار داده است:

۱. راهبرد تشویق و حمایت

۲. راهبرد مذاکره و اعتماد سازی

۳. راهبرد مقاومت و آمادگی دفاعی

۴. راهبرد نفی سلاح اتمی

کلید واژه‌ها: راهبردهای هسته‌ای، نظام جمهوری اسلامی ایران، مقام معظم رهبری.

مقدمه

دستیابی جمهوری اسلامی ایران به فناوری هسته‌ای و بومی کردن این دانش فاخر و برجسته بشری که در توسعه و پیشرفت کشور نقش بسزایی ایفا خواهد کرد، افتخار بزرگی است که در دوران پس از انقلاب اسلامی و با تلاش اندیشمندان و متخصصان متعهد داخلی نصیب ملت فرهیخته ایران اسلامی گردیده است.

تلاش برای حفظ و نهادینه کردن موقعیت به دست آمده در عرصه فناوری هسته‌ای با توجه به شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی، از جمله مهم‌ترین عوامل چالش ساز برای ایران محسوب می‌گردد.

استکبار جهانی به سرمدمداری امریکا و با تکیه بر قدرت رسانه‌ای خود، تلاش گسترده‌ای را برای ممانعت از دستیابی ملت ایران به حق طبیعی و علمی خود در پیش گرفته و می‌کوشد با ایجاد فشارهای بین‌المللی و انجام تهدیدات نظامی، مسئولان کشور را به «عقب نشینی هسته‌ای» همانند کشورهای آرژانتین، برزیل و لیبی وادار کند.

بر اساس اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی، تعیین سیاست‌های کلان نظام بر عهده رهبر معظم انقلاب است و تمامی قوا و دستگاه‌های حکومتی موظف به تبعیت از این سیاست‌ها می‌باشند.

آشنایی با دیدگاهها و مواضع اصولی و منطقی فرمانده کل قوا پیرامون فناوری صلح آمیز هسته‌ای و چگونگی مواجهه کشورمان با فشارهای بین‌المللی در مقاطع مختلف از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و ضرورت دارد این مواضع برای آحاد جامعه و نیروهای وفادار به انقلاب اسلامی به خوبی تبیین و تشریح شود.

مقام معظم رهبری مسئله هسته‌ای را یک «نیاز حقیقی»، «حرکت علمی»، «اقدام تاریخ ساز و تمدن ساز» و یکی از مسائل مهم و مطرح سیاست خارجی دانسته، استفاده صلح آمیز از این فناوری را ضروری و نیازی اجتناب ناپذیر برای آینده کشور و هر گونه عقب نشینی از آن را به معنای شکستن استقلال کشور می‌داند؛ شکستی که هزینه بسیار گزافی را به ملت تحمیل می‌کند و زنجیره‌ای تمام ناشدنی از فشارها و عقب نشینی‌های دیگر را در پی خواهد داشت.

ایشان معتقدند: مسئله هسته‌ای مسئله امروز کشور ما نیست بلکه مسئله فردها و آینده کشور است، مسئله سرنوشت کشور است. معظم له از آغاز بحرانی شدن پرونده هسته‌ای ایران در سال ۸۲ در دیدارهای مردمی و همچنین مسئولین و کارگزاران نظام همواره بر حق مسلم ملت ایران در دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته‌ای تاکید کرد و با اتخاذ مواضعی روشن و قاطع، آن را «خط قرمز» نظام و بخشی از «منافع ملی» برشمرد، و تصریح نمود. که برنامه هسته‌ای ایران «قابل معامله نیست» و این «راهی برگشت ناپذیر» است که مسئولین نظام باید قاطعانه و شجاعانه از حق ملت ایران دفاع کنند و از تهدیدات و تشرها و فشارهای دشمن نهراسند و دست تمامی متجاوزین به منافع علمی، طبیعی، انسانی و فناوری ایران را قطع کنند.

ایشان موضوع ساخت «بمب اتم» را که به طور مکرر از سوی امریکا و غرب در یک جنگ روانی علیه جمهوری اسلامی دامن زده می‌شود مردود دانسته و آن را یک «افسانه» که واقعیت ندارد، قلمداد می‌کند و معتقدند ملتی که «جوانانی مؤمن» و شجاع دارد، نیازی به سلاح اتمی ندارد.

با توجه به مسائل یاد شده، این مقاله می‌کوشد برخی از مواضع و راهبردهای هسته‌ای نظام را از منظر مقام معظم رهبری بررسی و تبیین نماید. تمامی منابع مورد استفاده در این مقاله، برگرفته از متن پیامها و سخنرانی‌های معظم له می‌باشد که در دیدارهای عمومی و خطبه‌های نماز جمعه مطرح شده است. انتظار می‌رود کاستی‌ها - و احیاناً خطاهای مقاله توسط خوانندگان محترم یادآوری گردد.

راهبردهای فناوری هسته‌ای در سخنان مقام معظم رهبری

راهبردهای اصلی نظام جمهوری اسلامی در قضیه فناوری هسته‌ای که در فرمایشات رهبر فرزانه و بیدار انقلاب در برهه‌های مختلف متبلور و متجلی شده است در چهار عنوان قابل دسته بندی است که در ادامه، می‌آیند.

۱. راهبرد تشویق و حمایت از فناوری هسته‌ای

از سالهای شروع به کار متخصصان و مسئولان هسته‌ای کشورمان، حمایت‌های بی دریغ

رهبری به عناوین مختلف از ادامه حرکت اعلام شده است. از جمله بعد از قطعنامه شدید اللحن شورای حکام در شهریور ۸۲، اظهار لطف و محبت و دیدار خصوصی و مباحث حمایتی و تشویقی رهبری نظام راهگشای متخصصان و کارکنان سازمان انرژی اتمی برای پیشرفتهای چشمگیر این صنعت بود. ایشان خطاب به دانشمندان هسته‌ای کشورمان می‌فرمایند:

«کلید اصلی پیشرفت، قدرت و سعادت هر کشوری، علم و فناوری است و ملتی که تصمیم دارد سرنوشت خود را بسازد باید این کلید را بیابد.» (۸۳/۴/۱)

حضرت آیه الله خامنه‌ای در بازدید از نمایشگاه دستاوردهای هسته‌ای و در جمع دانشمندان جوان هسته‌ای ایران فرمودند:

«حرکت ارزشمند و افتخارآمیز جوانان ایرانی در دستیابی به دانش بومی هسته‌ای یک اقدام تاریخ ساز و تمدن ساز است و این حرکت علمی باید با قوت به پیش رود و در ابعاد مختلف گسترش یابد.» (همان)

معظم له در آغاز سال ۸۴ در دیدار با زائرین و مجاورین حرم مطهر رضوی در مشهد مقدس یک بار دیگر بر خواسته عظیم ملی و حق طبیعی ملت ایران تأکید و تصریح می‌کنند:

«این حق ماست، چرا محروم شویم؟ این حق مسلم ملت ایران است؛ هم علم است، هم فناوری است، هم سلامت محیط زیست است هم دارای مصارف پزشکی است، هم امید و چشم انداز پیشرفت برای جوانان کشور است و بدیهی است که ملت ایران این را از دست نمی‌دهد.» (۸۴/۱/۱)

۲. راهبرد همکاری، مذاکره و اعتماد سازی

جمهوری اسلامی همواره به حقوق و قوانین و هنجارهای بین‌المللی احترام گذاشته و در صدد تداوم همکاری‌های علمی، فنی و حقوقی خود با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و سایر نهادها و سازمانهای بین‌المللی بوده است.

در همین راستا رهبر معظم انقلاب راهبرد همکاری و مذاکره و اعتماد سازی و فعال شدن دیپلماسی هسته‌ای برای خلع سلاح امریکا و متحدانش را در ایجاد اجماع جهانی علیه ایران مورد تأکید قرار می‌دهد و با اعتقاد به پای بندی جمهوری اسلامی به معاهدات

بین‌المللی، بر اصل حاکمیت منطق در روابط بین‌الملل ملت ایران تاکید می‌نماید:

«ما تا این لحظه هیچ تعهد بین‌المللی را نقض نکرده‌ایم؛ هیچ تفاهم‌نامه و موافقت‌نامه دو جانبه یا چند جانبه‌ای را نقض نکرده‌ایم؛ ما خیلی منطقی و آرام با مدارا پیش رفته‌ایم؛ اما از اول هم گفته‌ایم، حالا هم تکرار می‌کنیم که تحمل زورگویی و باج‌گیری از ملت ایران را از هیچ کس قبول نمی‌کنیم.» (۸۴/۵/۲۸)

زمانی که قضیه پرونده هسته‌ای ایران بحرانی شد، دیدگاه‌های متضادی در کشور مطرح گردید. گروهی معتقد به تسلیم و کنار نهادن برنامه هسته‌ای و گروه دیگر اصرار بر قطع همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و خروج از NPT و گسترش فعالیت‌های هسته‌ای، بدون اعتنا به فشارهای بیرونی بودند. در چنین شرایطی رهبر بیدار انقلاب اسلامی ضمن مردود دانستن هر دو دیدگاه، دیپلماسی تدافعی و مذاکره و اعتماد سازی را توصیه فرمودند؛ و تصریح کردند که مذاکره و اعتماد سازی نباید یک طرفه و موجب گستاخی و زیاده خواهی مخالفان هسته‌ای ایران شود:

«سیاست ما مذاکره و تفاهم و تقویت اعتماد است. اما اعتماد از دو طرف باید تقویت شود. اگر این طرف اعتماد سازی لازم است؛ آن طرف هم اعتماد سازی لازم است. اروپایی‌ها نباید بالحن طلبکارانه حرف بزنند، امروز قرن نوزدهم نیست.» (همان)

۳. راهبرد نفی سلاح اتمی

رهبری معظم انقلاب انگیزه اصلی آمریکا و برخی کشورهای غربی دنباله‌رو آمریکا را ممانعت از دستیابی ایران به حق طبیعی و علمی خود، هراس از رسیدن ملت ایران به نقطه بالای توانایی‌های علمی می‌داند و با تأکید بر این نکته که، هدف اساسی و اصلی آمریکا و اروپا در برخورد با فعالیت‌های هسته‌ای ایران محروم سازی کشورمان از این تکنولوژی است می‌فرماید: «آنقدری که اروپا و آمریکا به مسئله انرژی هسته‌ای تظاهر می‌کنند و وانمود می‌کنند نگران این قضیه هستند، نگران نیستند. خودشان هم می‌دانند که ما دنبال سلاح هسته‌ای نیستیم، ما مرتب تکرار می‌کنیم، اصرار می‌کنیم، آنها «نه» می‌گویند و سری تکان می‌دهند. در حالی که می‌دانند ما دنبال سلاح اتمی نیستیم.» (۸۳/۸/۶)

ملت ما برای خنثی سازی تهدیدات دشمن احتیاج به بمب اتمی و سلاح هسته‌ای

ندارد. همدلی و همبستگی شما مردم و چنگ زدن شما به ریسمان الهی و ایمان دینی، مهم‌ترین سلاح ملت ایران است. (۸۴/۱/۱)

۳-۱. سلاح اتمی ما جوانان ما هستند: دیدگاه‌های رهبر عزیز انقلاب اسلامی که همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در معادلات سیاسی جهان داشته، به طور مکرر موضوع ساخت بمب اتمی در ایران را که امریکا و غرب در یک جنگ روانی دامن زده و کوشیده‌اند افکار عمومی جهان را علیه جمهوری اسلامی بسیج کنند، مردود شناخته و تاکید می‌کنند:

«ما به فکر سلاح اتمی نیستیم، من بارها گفته‌ام سلاح اتمی ما این ملت‌اند، سلاح اتمی ما این جوانها هستند، ما سلاح اتمی نمی‌خواهیم؛ آن نظامی که این همه جوان مومن و این ملت یکپارچه را دارد، احتیاج به سلاح اتمی ندارد. (۸۳/۸/۱۵)

خود آنها به خوبی می‌دانند که ماجرای ساخت سلاح هسته‌ای یک افسانه است و هیچ واقعییتی ندارد. مسئله آنها این نیست، مسئله آنها این است که از شکل گرفتن یک ایران قدرتمند و پیشرفته نگرانند. (۸۴/۱/۱)

ایشان بار دیگر در خطبه‌های نماز جمعه تهران با مخاطب قرار دادن کسانی که در میدان هسته‌ای یقه چاک می‌کنند و ایران را متهم به تلاش برای تولید بمب اتمی می‌نمایند - تصریح می‌کنند:

«سلاح اتمی، تولیدش، نگه داشتنش و به کار بردنش، هر کدام یک اشکالی دارد؛ ما نظر شرعی خودمان را هم گفته‌ایم؛ روشن است و همه می‌دانند. دعوا سر این نیست؛ بی خود می‌گویند؛ خودشان هم می‌دانند. از این که جمهوری اسلامی این پیشرفت را پیدا کرده ناراضی‌اند؛ مسئله این است. (۸۳/۸/۱۵)

جمهوری اسلامی بر اساس مبانی دینی و فقهی هیچ‌گاه قائل به استفاده از سلاح‌های کشتار جمعی نیست. (۸۳/۸/۲۴)

سلاح اتمی برای از بین بردن حکومت‌ها و سیستم‌ها و رژیم‌ها نیست؛ سیستم‌ها و رژیم‌ها با سلاح اتمی از بین نمی‌روند؛ سلاح اتمی فقط انسانها و سرزمینها را نابود می‌کند؛ آنچه رژیمها را نابود می‌کند، قدرت مقاومت و عزم و مبارزه ملت‌هاست. (۸۴/۸/۸)

۴. راهبرد مقاومت و آمادگی دفاعی

رهبر معظم انقلاب معتقدند که فداکاری و شهادت‌طلبی، ایمان و روحیه معنوی و هوشمندی بالای ملت ایران در عرصه بین‌الملل نقش موثری داشته و موجب شده قدرتهای متکبر نتوانند خواسته‌های غیر قانونی خود را به ملت بزرگ ایران تحمیل کنند؛ بلکه بابتی اعتنایی تهدیدات دشمن را به سخره گرفته‌اند:

«ما مثل دولتمردان امریکا جنگ طلب نیستیم؛ آنها جنگ طلبند و دنبال جنگند؛ اما جایی که پای عزت این ملت و منافع این کشور به میان بیاید، ما اهل فداکاری هستیم. ما فداکاری را مخصوص آحاد ملت نمی‌دانیم. بعد از قضیهٔ یازده سپتامبر که به دو برج نیویورک حمله شد، تا دو سه روز از رئیس‌جمهور امریکا و معاونش و دولتمردان درجه یک خبری نبود گم و گور بودند ما این‌گونه نیستیم؛ اگر خدای نخواستہ برای این ملت تجربه تلخ و امتحانی پیش بیاید، خود ما پیشاپیش ملت لباس رزم می‌پوشیم و آماده فداکاری می‌شویم!» (۸۴/۱/۱)

مقام معظم رهبری در اوج فشارهای قدرتهای هسته‌ای و کشورهای غربی به ایران، حفظ فناوری هسته‌ای و نهادینه کردن آن را از زاویه اعتقادی و ملی و وظیفه همگان دانسته و هر گونه عقب‌نشینی از آن را به معنای شکستن استقلال کشور بر شمرده و می‌فرماید:

«تلاش برای دستیابی به فناوری هسته‌ای و دیگر فناوری‌هایی که ایران را به اوج قله علم نزدیک کند، امری واجب و وظیفه‌ای ملی است و ملت و دولت ایران بر خلاف خواست خائنینی که اهداف امریکا را دنبال می‌کنند با پایداری در برابر فشارهای مراکز سلطه جهانی این هدف اساسی را دنبال خواهند کرد.» (۸۴/۱۲/۲۰)

معظم له با تشریح علل مخالفت‌ها و موضع‌گیری‌های دشمنان با ایران اسلامی، تنها راه خنثی‌سازی تلاش‌ها و توطئه‌های دشمن را تقویت علم، ایمان، ارتباطات اجتماعی، پیوندهای ملی و همبستگی حقیقی آحاد ملت با همدیگر دانسته و تاکید می‌کنند:

«آنچه می‌تواند ما را در مقابل تهاجم همه جانبهٔ دشمنان در سطوح مختلف حفظ کند، تقویت ایمان، تقویت علم، تقویت فناوری، تسلط بر فنون روز، پیشاهنگ شدن در تولید علم، شکوفایی استعدادهای آحاد ملت و جوانان در رشته‌های مختلف - چه علوم انسانی، چه علوم طبیعی، چه انواع گوناگون علوم تجربی -

همبستگی ملی و تقویت همدلی در میان مردم است. اینها می‌تواند یک ملت را تقویت کند؛ می‌تواند هم دنیای خودشان را آباد کند، هم آنها را از آسیب دشمنان محفوظ نگه دارد. (۸۴/۲/۱۱)

رهبر مسلمانان جهان استفاده صلح آمیز از فناوری هسته‌ای را ضرورت و نیازی اجتناب‌ناپذیر برای آینده کشور و همچنین قدرت علمی برتر برای پیشرفت در عرصه‌های مختلف دانسته و بانفی هر گونه عقب نشینی از مواضع هسته‌ای تاکید می‌کنند:

«هر گونه عقب نشینی در مقطع کنونی، زنجیره‌ای تمام نشدنی از فشارها و عقب نشینی‌های دیگر را در پی خواهد داشت. (۸۴/۱۲/۲۴)

اگر در مسئله انرژی هسته‌ای کوتاه بیائیم، فردا بحث تحقیقات دانشگاهی را پیش می‌کشند. بنابراین فقط انرژی هسته‌ای نیست، بلکه تلاش دنباله دار دشمن بهانه گیر برای جلوگیری از پیشرفت و اقتدار و رونق ایران است؛ و همین واقعیات، موضوع را به مسئله‌ای سرنوشت ساز تبدیل می‌کند که باید با درک مصلحت عظیم کشور و آینده ایران بر سر آن ایستاد و همچون مسائل مهم پس از انقلاب با تحمل مسائل و مشکلات احتمالی آن ایستادگی کرد و به پیروزی رسید. (۸۴/۱۲/۲۰)

نتیجه

از بیانات و رهنمودهای مقام معظم رهبری می‌توان به نتایج زیر رسید:

- فناوری هسته‌ای حق مسلم ملت ایران است؛
- ملت مسلمان و مقاوم ایران هرگز نباید از خواسته مشروع و به حق خود یک قدم عقب نشینی کند؛

- اتهام ساخت بمب اتم به جمهوری اسلامی، افسانه‌ای بیش نیست؛
- علت جنجال امریکا و جهان غرب علیه دستاوردهای هسته‌ای ایران، بومی شدن این فناوری نوین است.

- اگر قدرتهای سلطه‌گر بخواهند در خصوص فعالیت‌های هسته‌ای ایران چالش ایجاد کنند، ضررهایی که در دراز مدت نصیب آنان می‌شود، بیش از منافی است که در محاسبات خود آورده‌اند!